9. 10. 2001

ID: 14763

Doručování

Doručování ve smyslu § 47 odst. 2 o.s.ř. ve znění před novelou vychází z rozlišení situace, kdy se adresát v místě doručení (vskutku) nezdržuje, od té, kdy zde v době doručování (toliko) není přítomen (přičemž právě tehdy přichází v úvahu doručení náhradní). Je-li „nepřítomnost" v době doručování okolností, jež je náhradnímu doručení příznačná, je věcně přiléhavé, že s „nezdržováním se" (kdy již není možné náhradně doručit) se spojují - v rozhodném směru - podmínky přísnější

Doručování ve smyslu § 47 odst. 2 o.s.ř. ve znění před novelou vychází z rozlišení situace, kdy se adresát v místě doručení (vskutku) nezdržuje, od té, kdy zde v době doručování (toliko) není přítomen (přičemž právě tehdy přichází v úvahu doručení náhradní). Je-li „nepřítomnost" v době doručování okolností, jež je náhradnímu doručení příznačná, je věcně přiléhavé, že s „nezdržováním se" (kdy již není možné náhradně doručit) se spojují - v rozhodném směru - podmínky přísnější; od stavu pouhé nepřítomnosti v místě doručování se „nezdržování" odlišuje znaky kvalitativními i kvantitativními, jež se - především - identifikují působícím důvodem a časem, resp. trváním. Až teprve relativně stabilizovaný důvod, který působí (subjektivně i objektivně) po relativně delší (významnější) dobu, může zakládat stav vylučující možnost náhradního doručení proto, že se adresát v tomto místě nezdržuje.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19.7.2001, sp.zn. 20 Cdo 1890/99)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně Správy budov města P. proti žalovanému M. K., o vyklizení nebytových prostor, vedené u Okresního soudu Plzeň - město pod sp. zn. 9 C 153/97, o dovolání žalovaného proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 19.3.1999, č.j. 13 Co 133/99 - 56, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění :

Odvolací soud odmítl jako opožděné (§ 218 odst. 1 písm. a/ o.s.ř.) odvolání žalovaného proti rozsudku, jímž mu soud prvního stupně uložil, aby vyklidil ve výroku specifikované nebytové prostory. Za den doručení rozsudku (§ 47 odst. 2 o.s.ř.) považoval 19.1.1998 (nikoli den faktického převzetí žalovaným), a posledním dnem patnáctidenní lhůty podle § 204 odst. 1 o.s.ř. pak stanovil (úterý) 3.2.1998; sám žalovaný totiž při pozdějším výslechu „dovodil", uvedl odvolací soud, že se v rozhodné době na adrese doručení zdržoval, a důkazy svědčící o opaku nepředložil. Jestliže tedy bylo odvolání předáno k poštovní přepravě až 4.2.1998, lhůta k odvolání uplynula marně.

Ve včasném dovolání žalovaný (zastoupen advokátem) namítl, že s užitou aplikací ustanovení § 47 odst. 2 o.s.ř. „nemůže souhlasit", neboť - podle jeho názoru - představuje porušení Listiny základních práva a svobod, poněvadž zajištění práva jednat před soudy činí závislým na nepředvídatelných

skutečnostech, které nelze ovlivnit. Odvolacímu soudu konkrétně vytkl, že fikce doručení byla „neobvykle a nestandardně" aplikována již při prvním pokusu o doručení (nejednalo se ani o opakovaný pokus doručení ani o doručení osobě, která je pro soud nedostupná), o uložení zásilky na poště byl informován pouze „běžným avízem" bez vyznačení odesílatele a délky úložní doby, a ani při vlastním vyzvednutí zásilky na poště nebyl upozorněn na „marné proběhnutí úložní doby"; proto byl přesvědčen, že si zásilku vyzvedl včas, a že lhůta k odvolání počíná ode dne faktického převzetí zásilky na poště. To, že nebyl při výslechu schopen prokázat, zda se v rozhodné době zdržoval mimo místo doručování, je důsledek časového odstupu; pro jeho poměry platí (není-li ze služebních důvodů v cizině), že přes den se v místě bydliště nezdržuje, neboť pracuje zpravidla do pozdních hodin, v důsledku čehož také není schopen vyzvedávat poštovní zásilky bezprostředně poté, co upozornění pošty obdrží. Pakliže si zásilku „beze všeho" nepřevzal, pak se tím dokládá, že se v okamžiku doručení zásilky i opakovaného doručení zásilky následující den v místě bydliště nezdržoval, neboť jinak by tak učinil.

Žalobkyně navrhla, aby dovolání bylo zamítnuto, hodnotíc rozhodnutí odvolacího soudu jako správné.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 1.1.2001 - dále jen „o.s.ř.").

Dovolání je přípustné (§ 236 odst. 1 o.s.ř.) ve smyslu § 238a odst. 1 písm. e/ o.s.ř., jelikož směřuje proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo odmítnuto odvolání.

Z úřední povinnosti posuzuje dovolací soud pouze vady řízení vyjmenované v § 237 o.s.ř. a jiné vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o.s.ř.); jinak je vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně toho, jak je dovolatel obsahově vymezil.

Výrok napadeného usnesení vyjadřuje závěr, že odvolání bylo podáno po uplynutí lhůty, stanovené v § 204 odst. 1 o.s.ř. Poněvadž běh této lhůty počíná od doručení rozhodnutí soudu prvního stupně, zahrnuje logicky i zjištění, že bylo účastníku doručeno řádně; jen řádné doručení má za následek, že odvolací lhůta počne běžet osobě, které bylo doručováno. Posouzení, zda v konkrétním případě byla tato podmínka splněna, vychází současně z určitého právního názoru (výkladu předpisů, jež upravují doručování) a z výsledku konkrétního šetření o okolnostech, které jsou z hlediska této úpravy významné.

Nesprávnost prvního lze namítat prostřednictvím dovolacího důvodu ve smyslu § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř. argumentem, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, zatímco nesouhlas s výsledky šetření o skutkových okolnostech doručení je v dovolacím řízení uplatnitelný v rámci dovolacího důvodu ve smyslu § 241 odst. 3 písm. b/ o.s.ř., podle kterého lze dovolání odůvodnit tím, že řízení je postiženo jinou (než v § 237 uvedenou) vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Nesprávnost právního posouzení věci dovolatel namítl - podle obsahu dovolání - ve dvojím směru; jednak tím, že odvolací soud nevyvodil náležité důsledky z toho, že jej pošta o uložení zásilky nevyrozuměla „vhodně" (o úložní době, kdo je odesílatelem, a jaké právní následky má nevyzvednutí zásilky v třídenní lhůtě) a že při vydání zásilky (s ohledem na skutečnost, že „běžná úložní doba je patnáctidenní") nemohl mít pochybnosti, že se lhůta k odvolání odvíjí od jiného okamžiku než faktického převzetí zásilky, jednak tím, že odvolací soud vycházel z nesprávného chápání té podmínky řádného doručení, jíž je podmínka, aby se adresát v místě doručení zdržoval, neboť nezohlednil, že „přes den až do pozdních hodin se zpravidla v místě bydliště nezdržuje, protože pracuje". Jen potud jde o spor o výklad rozhodných ustanovení § 218 odst. 1 písm. a/, § 204 odst. 1 a § 47 odst. 2 o.s.ř.

Podle § 47 odst. 2 o.s.ř. nebyl-li adresát písemnosti, která má být doručena do vlastních rukou, zastižen, ačkoli se v místě doručení zdržuje, uvědomí jej doručovatel vhodným způsobem, že mu zásilku přijde doručit znovu v den a hodinu uvedenou na oznámení. Zůstane-li nový pokus o doručení bezvýsledným, uloží doručovatel písemnost na poště nebo u orgánu obce a adresáta o tom vhodným způsobem uvědomí. Nevyzvedne-li si adresát zásilku do tří dnů od uložení, považuje se poslední den této lhůty za den doručení, i když se adresát o uložení nedozvěděl.

Dle bodu 20 přílohy č. 5 v době doručování účinné vyhlášky č. 78/1989 Sb., o právech a povinnostech pošty a jejích uživatelů, ve znění vyhlášky č. 58/1991 Sb. (dále jen „poštovního řádu"), se písemnosti i s doručenkou ukládají po dobu tří dnů. Nevyzvedne-li si adresát zásilku do tří dnů od jejího uložení, pověřený pracovník ji přezkouší, doručenku opatří otisky denního razítka a svým podpisem, oddělí ji a vrátí odesílateli. Písemnost zůstane pro adresáta uložena do konce odběrní lhůty.

Skutečnost, že pošta doručenku neoddělila od zásilky a nevrátila ji odesílateli ihned po uplynutí třídenní lhůty od uložení zásilky, a okolnost, že adresát pro tento (byť nesprávný) postup pošty mohl doručenku podepsat i později (jak tomu bylo v daném případě), na závěru, že účinky doručení nastaly třetího dne od uložení zásilky, ničeho nemění (shodně uzavřel nejvyšší soud v usnesení ze dne 29.2.2000, sp. zn. 20 Cdo 1613/98, uveřejněném v časopise Soudní judikatura pod č. 98/2000). Dovolatel zjevně zaměňuje třídenní lhůtu k založení fikce doručení s patnáctidenní lhůtou odběrní, po kterou je zásilka uložena na poště; po uplynutí tří dnů od uložení písemnosti se soudu vrací jen doručenka, která doručení uložením na poště prokazuje, zatímco zásilka sama zůstane uložena do konce odběrní lhůty. Zásilka byla tedy adresátu vydána právem, a ani jím tvrzené vnitřní přesvědčení, že právě tehdy bylo doručeno (objektivně nesprávné), na určení skutečného okamžiku doručení tedy mít vliv nemůže.

Ve smyslu bodů 18 a 19 přílohy č. 5 poštovního řádu nezastihne-li doručovatel adresáta zásilky, zanechá mu v odevzdacím místě tiskopis pošty „Výzva" s upozorněním, že mu přijde doručit písemnost znovu v den a hodinu na tomto tiskopise uvedenou. Na doručence vyznačí doručovatel poznámku „Výzva na .....", kterou doplní otiskem denního razítka a svým podpisem. Nevyhoví-li adresát výzvě, uloží doručovatel písemnost i s doručenkou na poště; adresáta o tom uvědomí tiskopisem „Vyrozumění" a den uložení zásilky vyznačí na doručence.

Co do vytýkané neúplnosti informace o uložené zásilce tedy dovolatel přehlíží, že jak z ustanovení § 47 odst. 2 o.s.ř., tak z citovaných ustanovení poštovního řádu neplyne nic více než povinnost vyrozumět adresáta o tom, že doručovaná zásilka byla na poště uložena. To je ostatně logický

důsledek toho, že fikce doručení se uplatní, i když se adresát o (samotném) uložení nedozvěděl; tím méně může být relevantní, co „vhodného" mu spolu s informací o uložení zásilky údajně mělo být sdělováno. Povinnost zvláštního poučení zakotvuje až ustanovení § 50 o.s.ř., a to výlučně pro případ doručení, jež nastává, jestliže adresát bezdůvodně odepřel zásilku přijmout.

Z hlediska požadavků náležité ochrany adresáta je naopak rozhodné, aby mu byla objektivně přístupná informace, kdy zásilka byla uložena; její nedostatek (ve vyrozumění pošty) vytýkán není, a ostatně z obsahu spisu se podává, že tento údaj byl vyznačen na doručence, kterou dovolatel později podepsal.

Podmínku, aby adresát byl o uložení zásilky „vhodným způsobem uvědomen", a její přímé důsledky (nezávislé na okolnostech pozdějšího převzetí), tudíž odvolací soud vyložil správně, resp. uplatněnými námitkami se to její pojetí, z něhož vycházel, dovolateli zpochybnit nepodařilo.

Podobné platí o (rovněž namítané) podmínce, aby se adresát v místě doručení zdržoval (§ 47 odst. 2 o.s.ř.).

Nehledě na zjevnou nekonkrétnost uváděných výhrad (velkým časovým odstupem, z něhož se k věci vyjadřoval, všeobecně častými pobyty v zahraničí, pracovními povinnostmi a pod.), dovolatel především přehlíží, že vlastní logika citovaného ustanovení § 47 odst. 2 o.s.ř. vychází z rozlišení situace, kdy se adresát v místě doručení (vskutku) nezdržuje, od té, kdy zde v době doručování (toliko) není přítomen (přičemž právě tehdy přichází v úvahu doručení náhradní). Je-li „nepřítomnost" v době doručování okolností, jež je náhradnímu doručení příznačná, je věcně přiléhavé, že s „nezdržováním se" (kdy již není možné náhradně doručit) se spojují - v rozhodném směru - podmínky přísnější; od stavu pouhé nepřítomnosti v místě doručování se „nezdržování" odlišuje znaky kvalitativními i kvantitativními, jež se - především - identifikují působícím důvodem a časem, resp. trváním. Až teprve relativně stabilizovaný důvod, který působí (subjektivně i objektivně) po relativně delší (významnější) dobu, může zakládat stav vylučující možnost náhradního doručení proto, že se adresát v tomto místě nezdržuje. Naopak jí není stav (pouhé) nepřítomnosti, jenž reflektuje toliko určitou, adresátem zvolenou organizaci pracovního dne, jak tomu bylo - podle vlastních tvrzení - v poměrech dovolatelových (shodně se vyjádřil Nejvyšší soud již v usnesení ze dne 30.11.1999, sp. zn. 20 Cdo 2344/98). Dovolatelova kritika názoru, z něhož vycházel odvolací soud, tudíž neobstojí již při posouzení v rovině vlastní argumentace.

Dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř. tak oporu v právu nemá, a dovolání proto v této části není důvodné.

Výše bylo řečeno, že nesouhlas s výsledky šetření o skutkových okolnostech doručení je v dovolacím řízení uplatnitelný v rámci dovolacího důvodu ve smyslu § 241 odst. 3 písm. b/ o.s.ř., podle kterého lze dovolání odůvodnit tím, že řízení je postiženo jinou (než v § 237 uvedenou) vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. O dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. c/ o.s.ř. (rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování) totiž nejde již proto, že závěry o skutkových okolnostech doručení nejsou na dokazování založeny; tím, že soud hodnotí včasnost odvolání, nepřijímá skutková zjištění, nýbrž zkoumá podmínky, za kterých je oprávněn odvoláním napadené rozhodnutí věcně přezkoumat (srov. též

závěry vyslovené Nejvyšším soudem v důvodech rozhodnutí uveřejněného pod číslem 3/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Místo, den a způsob doručení prokazuje - v rámci úpravy založené označeným poštovním řádem - při doručování poštou zásadně doručenka, kterou pošta vrací zpět odesílajícímu soudu. Konkrétní postupy pošty a povinné údaje, vyznačované na doručence, jež osvědčuje náhradní doručení zásilky určené do vlastních rukou, stanovila v souladu s ustanovením § 47 odst. 2 o.s.ř. příloha č. 5 poštovního řádu.

Podle svého obsahu a účelu doručenka deklaruje též, že adresát se v místě doručení zdržuje.

Doručenka je listinou, jež má v posuzovaných poměrech povahu listiny veřejné, a která se od listin soukromých liší důkazní silou; potvrzuje, není-li prokázán opak, pravdivost toho, co je v ní osvědčeno (§ 134 o.s.ř.). Uvedený důsledek se spojuje s doručenkou, jež obsahuje náležitosti, které vyžaduje zmíněná příloha poštovního řádu v bodu 15; to jest s doručenkou, v níž je uveden údaj o dni uložení zásilky na poště, podpis doručovatele a otisk denního razítka.

Byly-li tyto podmínky splněny, a to dovolatel v daném případě nezpochybňuje, učiní odvolací soud zjištění potřebná z hlediska ustanovení § 47 odst. 2, § 204 odst. 1 a § 218 odst. 1 písm. a/ o.s.ř. přímo ze spisu (v něm založené doručenky), a dospěje-li k závěru, že odvolání bylo podáno opožděně, odmítne je, aniž by bylo třeba nařizovat jednání (§ 214 odst. 2 písm. a/ o.s.ř.).

Důsledek toho, že doručenka má povahu veřejné listiny, a toho, co obsahově potvrzuje, je tudíž ten, že je na účastníku, který tvrdí opak (oproti údajům uvedeným v doručence), že stanovený postup doručování dodržen nebyl, aby ke svým tvrzením nabídl důkazy a jejich prostřednictvím tato opačná tvrzení prokázal.

Dovolatelova námitka, že odvolací soud pochybil v prověřování toho, zda se zdržoval v místě doručení, je - z hlediska sledovaného dovolacího důvodu podle § 241 odst. 3 písm. b/ o.s.ř. - nepřípadná již z důvodů formálních. Bylo-li dovozeno, že dovolatel vycházel z nesprávného právního názoru, nemohou být relevantní ani skutková tvrzení, jimiž měl být tento názor doložen, a tím méně pak námitka, že jim odpovídající okolnosti nebyly náležitě prošetřeny.

Ani druhá námitka, podřaditelná pod tento dovolací důvod, že závěr o náhradním doručení byl spojen již s prvním pokusem doručení, neobstojí. Důsledky toho, co plyne z doručenky jakožto veřejné listiny, nelze, jak bylo uvedeno, zpochybnit pouhým (opačným) tvrzením, a ničím jiným tato námitka není. Nehledě na to, že v jiných souvislostech (argumentuje ve prospěch závěru, že se v místě doručování nezdržoval) existenci druhého pokusu o doručení dovolatel naopak připustil.

Úsudek, že rozsudek soudu prvního stupně byl řádně doručen, z něhož odvolací soud ve prospěch závěru, že odvolání bylo podáno opožděně (§ 218 odst. 1 písm. a/ o.s.ř.) vycházel, tedy dovolatel nezpochybnil ani z hlediska dovolacího důvodu podle § 241 odst. 3 písm. b/ o.s.ř.

V mezích dovoláním otevřeného přezkumu je proto napadené usnesení ve smyslu § 243b odst. 1 o.s.ř. správné; důsledně tomu Nejvyšší soud dovolání žalovaného - podle téhož ustanovení - zamítl.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Odpovědnost za vady
- Náhrada nákladů na výživu pozůstalých (jiných) osob
- Mezinárodní příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti
- Smlouva o dílo (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitelský úvěr (exkluzivně pro předplatitele)
- Starobní důchod (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejná obchodní společnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Vypořádání SJM (exkluzivně pro předplatitele)
- Přiměřené protiplnění
- Předkupní právo
- Ochrana osobnosti